



Lietuvos Respublikos Seimui

## IŠVADA DĖL EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS TVIRTINIMO

2020 m. rugsėjo 23 d. Nr. BPE-7

Vilnius

Atsižvelgiant į išskirtinio neapibrėžtumo sąlygas<sup>1</sup>, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengtas ekonominės raidos scenarijus yra nulemtas įvardytų prielaidų ir yra pagrįstas esamais statistiniais duomenimis. Fiskalinė institucija tvirtina 2020 m. rugsėjo 14 d. Finansų ministerijos paskelbtą 2020–2023 m. ekonominės raidos scenarijų, kuris yra tinkamas valdžios sektoriui priskiriamiems biudžetams rengti. Išlieka rizika, kad, pasikeitus vidaus ir išorės sąlygoms, lemiančioms reikšmingą ekonominės situacijos pablogėjimą, scenarijus gali neišsipildyti. Finansų ministerija iki kol bus atšauktos išskirtinės aplinkybės turi bent kartą per ketvirtį viešai paskelbti atnaujintą ekonominės raidos scenarijų, dėl kurio tvirtinimo Fiskalinė institucija turi pateikti išvadą Seimui.

Lietuva 2020 metų pirmą pusmetį buvo viena iš Europos Sąjungos šalių, kurių ekonomika dėl COVID-19 buvo paveikta mažiausiai. Tokius Lietuvos ekonomikos rezultatus lėmė atsigavusi vidaus prekyba, pramonė bei mažesnis nei laukta prekių ir paslaugų eksporto kritimas. Mažesni nei projektuota lietuviškos kilmės grynojo eksporto susitraukimą nulėmė išaugęs chemijos pramonės produkcijos ir maisto, gėrimų, tabako produktų bei įvairių pramonės dirbinių eksportas. Taip pat buvo stebimas bendro kainų lygio mažėjimas, tačiau Lietuva defliacijos išvengė. Nors augantis vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis ir teigiami vartotojų lūkesčiai palaikė namų ūkių vartojimo išlaidų augimą, tačiau dėl COVID-19 2020 metų pirmą pusmetį privataus vartojimo išlaidos mažėjo. Ekonomikos augimą mažino bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo susitraukimas, ypač investicijų transporto įrangai, kurį lėmė suprastėję verslo ir gyventojų ateities lūkesčiai ir neapibrėžtumas. Tačiau prie lėtesnio investicijų mažėjimo prisidėjo Europos Sąjungos paramos lėšų panaudojimas.

Išorės rizikos veiksniai išlieka neigiami. Dėl COVID-19 sumažėjusi pasaulio ekonomikų vidaus paklausa neigiamai veikia euro zonos užsienio prekybos apimtis. Besitęsiantis Jungtinių Amerikos Valstijų ir Kinijos konfliktas, stringantis Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės prekybos susitarimas, politinis neapibrėžtumas kylantis dėl Jungtinių Amerikos Valstijų prezidento rinkimų didina nestabilumą pasaulyje ir gali neigiamai paveikti Europos Sąjungos išorės paklausą.

---

<sup>1</sup> Fiskalinė institucija 2020-03-26 paskelbė išvadą dėl neįprastos padėties atitikties išskirtinių aplinkybių sąvokai. Prieiga per internetą: <http://ifi.lt/ishvada.aspx?id=10366>.

Vidaus rizikos veiksniai daugiausiai susiję su neapibrėžtumu dėl COVID-19, vidaus paklausa ir darbo rinkos tendencijomis. Atsižvelgiant į dabartinę demografinę situaciją bei esantį neapibrėžtumą, išlieka rizika, kad užimtųjų skaičius gali mažėti labiau nei tikimasi, o augant vartotojų taupymo lygiui labiau silpnės vidaus paklausa.

Galutinio vartojimo išlaidos labiausiai skatins ekonomikos augimą 2021–2022 m. Projektuojama, kad vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis ir toliau augs sparčiau nei kainos. Tačiau išlieka rizika, kad privataus vartojimo išlaidų kritimas būtų didesnis, jei atsargūs vartotojų lūkesčiai pablogėtų suprastėjus ekonominei ar epidemiologinei situacijai. Lietuvai, kaip mažai ir atvirai ekonomikai, tarptautinė prekyba lieka svarbi. Dėl prastėjančių užsienio prekybos partnerių ekonominių rodiklių išlieka rizika Lietuvos eksporto augimo sulėtėjimui vidutiniu laikotarpiu.

Ekonominės raidos scenarijuje projektuojama, kad vidutiniu laikotarpiu Lietuvos ekonomika atsigaus, tačiau, esant išskirtinėms aplinkybėms, ypač svarbu įvertinti vidaus ir išorės rizikas. Sudarant valdžios sektoriui priskiriamus biudžetus, kai fiskalinės drausmės taisyklių taikymas susiaurintas, atsakingas ir skaidrus biudžeto planavimas išlieka aktualus.

Ataskaitoje „Dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo“ pateikta šią išvadą pagrindžianti makroekonominių rodiklių, tarptautinės aplinkos, rizikos veiksnių ir prielaidų analizė.

*Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, vykdydama Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas, toliau vadinama Fiskaline institucija, atliko Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengto ir viešai 2020 m. rugsėjo 14 d. paskelbto 2020–2023 m. ekonominės raidos scenarijaus vertinimą ir parengė išvadą. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 9 straipsnio 6 dalies 3 punktu, Fiskalinė institucija išvadą teikia Lietuvos Respublikos Seimui.*

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas



AUKŠČIAUSIOJI  
AUDITO INSTITUCIJA  
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽĪSTAMI

ATASKAITA

# DĖL EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS TVIRTINIMO

2020 m. rugsėjo 23 d.

Nr. BPE-7



---

Lietuvai tapus visateise ekonominės ir pinigų sąjungos nare, Valstybės kontrolė nuo 2015 m. sausio 1 d. vykdo ir nepriklausomos biudžeto politikos kontrolės institucijos (Fiskalinės institucijos) funkciją. Vykdydama šią funkciją, institucija atlieka Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytų taisyklių laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną ir teikia išvadas (ir skelbia jas viešai) Lietuvos Respublikos Seimui, kaip laikomasi šių taisyklių.

Ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

---

# TURINYS

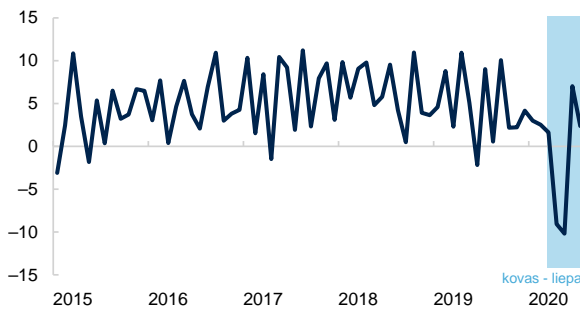
PAGRINDINIAI RODIKLIAI	4
MAKROEKONOMINĖ APLINKA IR RIZIKOS VEIKSNIAI	5
2020–2023 M. EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS VERTINIMAS IR TVIRTINIMAS	9
1. 2020–2022 M. MAKROEKONOMINIŲ RODIKLIŲ PROJEKCIJOS	9
1.1. Namų ūkių vartojimo išlaidos	11
1.2. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	13
1.3. Tarptautinė prekyba	14
1.4. Bendrasis vidaus produktas to meto kainomis	15
1.5. Suderintas vartotojų kainų indeksas	17
1.6. Užimtumas	18
1.7. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis	19
2. 2023 M. REALIOJO BENDROJO VIDAUS PRODUKTO PROJEKCIJOS	21
3. KITŲ INSTITUCIJŲ PROJEKCIJŲ PALYGINIMAS	22
EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS VERTINIMO TEISINIS PAGRINDAS IR METODAI	24
PRIEDAI	26
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	26

# PAGRINDINIAI RODIKLIAI

Lietuvos ekonomikos pokyčiai išskirtinių aplinkybių laikotarpiu

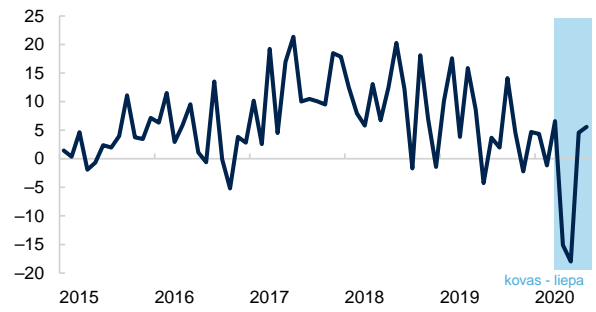
① Nuo birželio mėn. atsigauananti **pramonės produkcija**<sup>1</sup>...

metinis pokytis, proc.



② ... prisideda prie **lietuviškos kilmės prekių eksporto**<sup>2</sup> augimo.

metinis pokytis, proc.



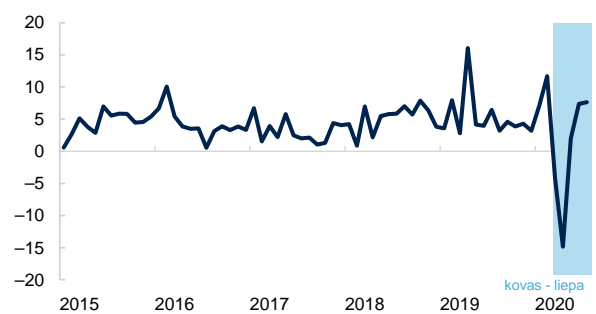
③ Suprastėję **variantų lūkesčiai** gerėja, tačiau išlieka atsargūs.

proc.



④ Gerėjančios vartotojų nuotaikos skatina **mažmeninės prekybos apyvartą**<sup>3</sup> atsigavimą.

metinis pokytis, proc.



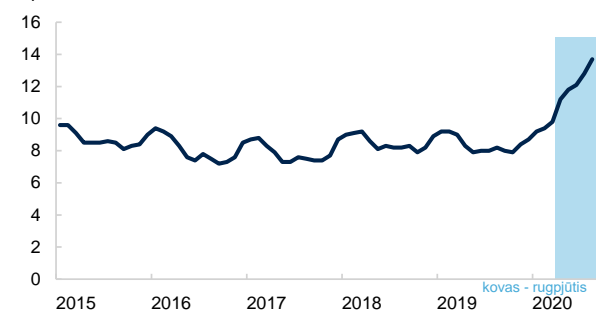
⑤ Kritusi naftos kaina ir pokyčiai vidaus paklausoje sumažino spaudimą augti **vartotojų kainoms**.

metinis pokytis, proc.



⑥ Nors ekonomika atsigauana sparčiau nei tikėtasi, **registruotas nedarbas** toliau auga.

proc.

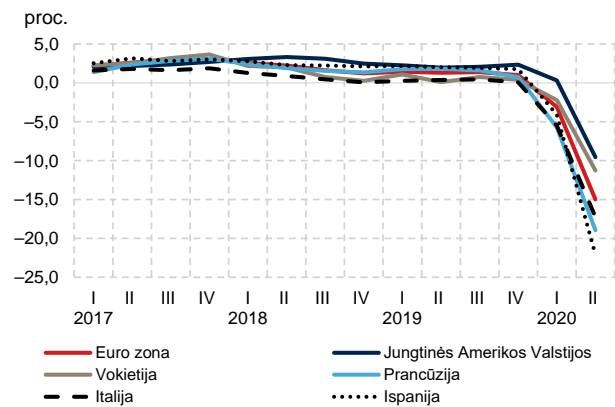


<sup>1</sup> išskyrus rafinuotus naftos produktus / <sup>2</sup> išskyrus mineralinius produktus / <sup>3</sup> išskyrus automobilių degalų prekybą

# MAKROEKONOMINĖ APLINKA IR RIZIKOS VEIKSNIAI

1. **COVID-19 pandemija 2020 m. I pusr. smarkiai supurtė pasaulio ekonomiką.** Didžiausią įtaką 2020 m. I pusr. euro zonos ekonomikos susitraukimui turėjo keturių didžiųjų valstybių (Vokietijos, Prancūzijos, Italijos, Ispanijos), sukuriančių apie 75 proc. šios zonos BVP, ekonomikų kritimai (1 pav.). Tebesitęsiantis JAV ir Kinijos prekybos konfliktas<sup>1</sup> veikia tarptautinę prekybą. Didžiausią smūgį Vokietijos ekonomikai, pagrindinei Lietuvos eksporto

1 pav. Realiojo BVP dinamika



Šaltinis – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

partneriui, galėjo turėti pramonės įmonių, ypač automobilių pramonės<sup>2</sup>, veiklos apribojimai pandemijos metu, sutrikęs detalių ar žaliavų tiekimas, sumažėjusi ir nestabili prekių paklausa. Vokietijos pramonės produkcijos liepos mėn. buvo sukurta 10,0 proc. mažiau palyginus su atitinkamu laikotarpiu prieš metus, tačiau rugpjūčio mėn. stebimas pramonės aktyvumo atsigavimas. Prancūzijos ekonomikos smukimą I pusr. lėmė paslaugų sektoriaus susitraukimas<sup>3</sup>, transporto priemonių detalių<sup>4</sup> ir kitų vartojimo prekių gamybos kritimas, sumažėjusi išorės paklausa. Ispanijos ir Italijos ekonomikas labai paveikė sumažėję turistų srautai, mažiau aktyvios vidaus rinkos, kritęs eksportas, išaugęs nedarbo lygis. Augantis COVID-19 susirgimų skaičius didina neapibrėžtumą dėl pasaulio ekonomikos atsigavimo.

2. **2020 m. I pusr. keitėsi lietuviškos kilmės prekių eksporto pasiskirstymas pagal pagrindines prekybos partneres.** 2020 m. I pusr. stebima nuo 9,6 iki 10,6 proc. išaugusi lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis į Vokietiją (2 pav.). Lenkijos ir Latvijos dalys bendrame eksporte mažėjo. Išlikęs neapibrėžtumas dėl ES ir JK prekybos susitarimo baigties bei prastėjantys JK ekonominiai rodikliai<sup>5</sup> veikia Lietuvos eksportą. Pažymėtina, kad iš pagrindinių eksporto partnerių šešetuko, sudarančio per 43 proc. nuo bendro lietuviškos kilmės prekių eksporto, iškrito JK, eksportui į šią šalį 2020 m. I pusr. sumažėjus iki 4,8 proc. Tuo tarpu stebimas išaugęs lietuviškos kilmės prekių eksportas į Nyderlandus,

<sup>1</sup> Dėl COVID-19 plitimo, žmogaus teisių pažeidimų ir šnipinėjimo skandalų, aštrėjantis JAV ir Kinijos konfliktas lemia papildomų sankcijų Kinijai įvedimą.

<sup>2</sup> Motorinių transporto priemonių apyvarta per 2020 m. I pusr. sumažėjo 15,8 proc., palyginus su 2019 m. I pusr.

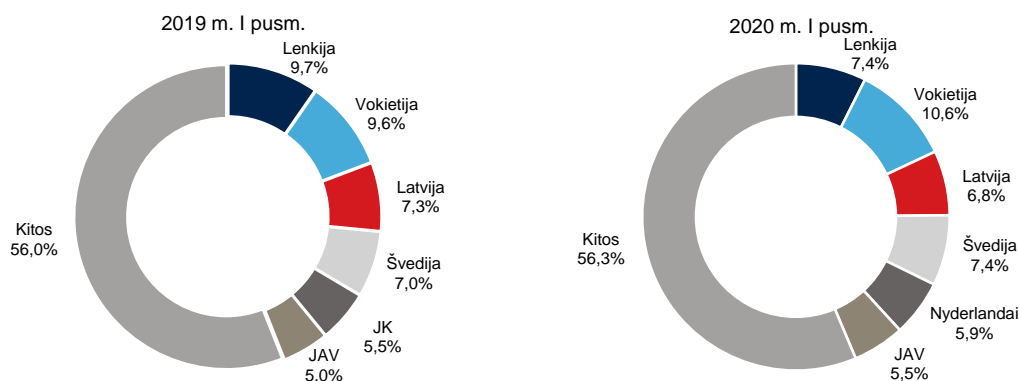
<sup>3</sup> Paslaugų sektorius Prancūzijoje sudaro 56,0 proc. šalies BVP.

<sup>4</sup> Transporto reikmenų gamyba per 2020 m. II ketv., palyginus su atitinkamu laikotarpiu praėjusiais metais, susitraukė 40,8 proc.

<sup>5</sup> 2020 m. II ketv. JK ekonomika susitraukė 22,1 proc. Privataus vartojimo išlaidos per 2020 m. I pusr. sumažėjo 13,1 proc.

siekiantis 5,9 proc.<sup>6</sup> Pažymėtina, kad lietuviškos kilmės prekių eksportas į Baltarusiją sudaro apie 1 proc., o importas iš šios šalies – 2,6 proc. viso Lietuvos importo. Tačiau prekių reeksporto dalis, tenkanti Baltarusijai, siekia apie 8 proc., o paslaugų eksporto – apie 6 proc. Atsižvelgiant į kylančius neramumus šalyje, ilguoju laikotarpiu išlieka rizika dėl galimų struktūrinių pokyčių.

2 pav. Lietuviškos kilmės prekių eksporto pasiskirstymas pagal pagrindines prekybos partneres



Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

3. **Koreguojamos 2020 m. rugsėjo mėn. ekonominės raidos scenarijaus techninės prielaidos.** Pagal FM atnaujintas technines prielaidas pasaulio ekonomikos kritimas 2020 m. didinamas nuo –3,5 iki –4,9 proc., o 2021 m. ekonomikos augimo prielaidos peržiūrimos per 0,2 proc. p. aukšty (1 lentelė). 2020 ir 2021 m. ES ekonomikos augimo prielaidos peržiūrimos atitinkamai per 0,9 ir 0,3 proc. p. neigiama kryptimi. Pagrindinių Lietuvos eksporto rinkų smukimo projekcijos 2020 m. didinamos nuo –6,4 iki –7,8 proc., o 2021 m. augimo perspektyva didinama per 0,3 proc. p.

1 lentelė. Pagrindinių prielaidų peržiūra

Rodiklis		2020	2021	2022	2023
Pasaulio BVP augimas, proc.	2020 m. birželis	-3,5	5,2	3,0	3,0
	2020 m. rugsėjis	-4,9	5,4	3,0	3,0
Europos Sąjungos BVP augimas, proc.	2020 m. birželis	-7,4	6,1	1,5	1,5
	2020 m. rugsėjis	-8,3	5,8	1,5	1,5
Pagrindinių Lietuvos eksporto rinkų augimas, proc.	2020 m. birželis	-6,4	5,0	1,4	1,4
	2020 m. rugsėjis	-7,8	5,3	1,4	1,4

↓ – neigiama peržiūra > 0,4, ↑↓ – peržiūra > 0,2 ir ≤ 0,4, ↑ – teigiama peržiūra ≤ 0,2.

Šaltinis – Finansų ministerija

4. **Vidaus rizikos veiksniai daugiausiai susiję su neapibrėžtumu dėl COVID-19, vidaus paklausa ir darbo rinkos tendencijomis.** Atsižvelgiant į dabartinę demografinę situaciją ir neapibrėžtumą dėl COVID-19, išlieka rizika, kad užimtųjų skaičius gali mažėti labiau nei tikimasi, o augant vartotojų taupymo lygiui labiau silpnės vidaus paklausa. Be to, dėl ekonomikos skatinimo plano įliejant pinigus į ekonomiką gali kilti rizika dėl infliacijos

<sup>6</sup> 2019 m. I pusm. lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė į Nyderlandus sudarė 4,8 proc., 2020 m. I pusm. – 5,9 proc. 2019 m. I pusm. tabako ir perdirbto tabako pakaitalų eksporto vertė į Nyderlandus sudarė 2,0 proc., o 2020 m. I pusm. siekė 18,8 proc. viso eksporto į Nyderlandus.



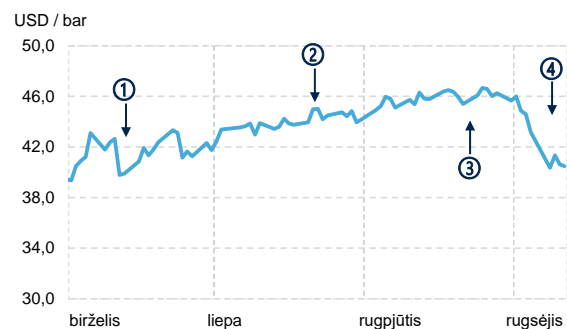
padidėjimo vidutiniu laikotarpiu. Tai galėtų neigiamai paveikti vidaus vartojimą ir atitinkamai ekonomikos augimą. Europos Komisija atkreipė dėmesį, kad, nepaisant to, jog Lietuva ir imasi veiksmų, mažinančių skurdą ir nelygybę, tačiau pajamų nelygybė net po socialinių pervedimų išlieka viena didžiausių ES<sup>7</sup>.

5. **Išorės rizikos veiksniai išlieka neigiami.** Dėl COVID-19 sumažėjusi pasaulio ekonomikų vidaus paklausa neigiamai veikia EZ užsienio prekybos apimtį. Stringantis ES ir JK prekybos susitarimas<sup>8</sup>, Mobilumo paketo priėmimas ir artėjantys JAV prezidento rinkimai, nuo kurių priklauso ES ir JAV tarptautinė prekyba, didina nestabilumą pasaulyje ir gali neigiamai paveikti ES išorės paklausą.
6. **Tyrananti nežinomybė dėl COVID-19 raidos ir kintančios didžiųjų pasaulio ekonomikų atsigavimo prognozės turėjo įtakos naftos kainos svyravimui.** Per pirmus devynis 2020 m. mėnesius vidutinė naftos („Brent“) kaina siekė 44,5 USD/bar<sup>9</sup>. 2020 m. kovo mėn. žemiau 20,0 USD/bar nukritusi naftos kaina nuosekliai kilo ir rugsėjo mėn. siekė 40,5 USD/bar.

Priežastys, kurios galėjo lemti naftos kainos svyravimus 2020 m. birželio–rugsėjo mėn. (3 pav.):

1. Birželio mėn. naftos paklausos prognozių kaita ir pesimistinės JAV ekonomikos atsigavimo prognozės lėmė vangų naftos kainos augimą<sup>10</sup>. Prie lėtesnio jos kilimo prisidėjo ir Libijos valdžios noras padidinti naftos gavybą. Ši kaina birželio mėn. buvo nukritusi žemiau 40,0 USD/bar ir vidutiniškai siekė 41,6 USD/bar.

3 pav. Naftos kainos svyravimai 2020 m. birželio–rugsėjo mėn.



Šaltinis – <http://www.barchart.com> (2020-09-11)

2. Liepos 15 d. OPEC ir Rusija susitarė dėl tolimesnio naftos gavybos mažinimo pratęsimo<sup>11</sup>. Naftos kainos svyravimams įtaką darė Libijos valdžios pareiškimai, jog šalis yra pasiruošusi atkurti jos gavybą pietiniuose šalies regionuose. Liepos mėn. tyrojusios optimistinės nuotaikos dėl Europos lyderių sutarto ekonomikos gelbėjimo plano bei OPEC ir Rusijos susitarimo leido kainai augti iki 45,0 USD/bar.

<sup>7</sup> Europos Komisijos šalies ataskaita Lietuvai 2020. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0514&from=EN>.

<sup>8</sup> JK grasina nesilaikyti dalies „Brexit“ įsipareigojimų, susijusių su prekyba Šiaurės Airijoje bei žuvininkystės klausimais. Derybas sunkina ir nesutarimai dėl pervežimų užsienio šalių viduje, kuriais JK siekia priėjimo prie bendrosios rinkos.















<sup>9</sup> JAV dolerių už barelį.

<sup>10</sup> Tyrananti nežinomybė dėl antrosios COVID-19 bangos ir daugumoje šalių augantis atvejų skaičius, vis dar išlikę sugriežtinti keliavimo apribojimai bei pesimistiškesni lūkesčiai dėl galimų naujų apribojimų šalių viduje įvedimą leido manyti, jog naftos produktų vartojimas ateityje mažės.

<sup>11</sup> Siekiant sumažinti naftos perteklių rinkoje ir išvengti didesnio kainų kritimo OPEC ir Rusija susitarė tolygiai sumažinti naftos išgavimą neviršijant 5,8 mln. barelių per dieną laikotarpiu nuo 2021-01-01 iki 2022-04-30.

3. Rugspjūčio mėn. pasaulio saugyklose naftos atsargos buvo mažesnės. Tai lėmė uraganas Meksikoje, paskatinęs JAV nutraukti jos išgavimą Meksikos įlankoje. Teigiamą poveikį kainos kilimui taip pat turėjo rugspjūčio 25 d. JAV ir Kinijos paskelbtas susitarimas grįžti prie derybų dėl prekybos<sup>12</sup> bei Kinijos numatomas didesnis naftos produktų pirkimas iš JAV. Naftos kaina išaugo iki 46,7 USD/bar.
  4. Rugsėjo 8 d. dėl sumažėjusios paklausos (stebimas kelių transporto atsigavimas, tačiau kelionės oro transportu vis dar apribotos) Saudo Arabija paskelbė išlaikanti mažesnę naftos pardavimo kainą, todėl ji nukrito iki 40,4 USD/bar.
7. Pagal ateities sandorių rinkas numatoma, kad 2020 m. vidutiniškai naftos kaina sudarys 40,2 USD/bar, o 2021 ir 2022 m. atitinkamai 43,3 ir 46,3 USD/bar (2 lentelė). Taip pat tikimasi panašaus euro ir JAV dolerio kurso.

**2 lentelė.** Techninės prielaidos ir rinkos lūkesčiai pagal ateities sandorius

Prielaidų nustatymo data	Europos Centrinis Bankas		Europos Komisija		Ateities sandoriai					
	2020-06-04	2020-09-10	2020-05-06	2020-07-07	2020-09-11					
Metai	 	 	 	 	 	 	 			
2020	1,09	36,0	1,14	42,8	1,09	38,4	1,11	41,8	1,18	40,2
2021	1,08	37,2	1,18	47,5	1,09	40,2	1,12	43,1	1,18	43,3
2022	1,08	40,7	1,18	49,2	1,09	40,2	1,12	43,1	1,18	46,3

  USD / EUR keitimo kursas;  Naftos kainos („Brent“, USD už barelį).

Pastaba: Finansų ministerija, rengdama ERS, vadovaujasi EK, ECB ir TVF išorės aplinkos veiksnių techninėmis prielaidomis, Lietuvos bankas – ECB prielaidomis.

Šaltinis – Europos Komisijos ir Europos Centrinio Banko projekcijos, ateities sandoriai: <http://www.barchart.com>

8. **Pasaulio centriniai bankai tęsia vykdomas skatinamąsias pinigų politikas.** Rugsėjo 10 d. ECB paskelbė, kad ir toliau palaikys esamą palūkanų normos lygį<sup>13</sup>, ir specialiosios pandeminės pirkimo programos apimtį, siekiančią 1,35 trln. Eur, bet neatmeta galimybės dėl papildomo skatinimo rudenį. Respublikonams ir demokratams derantis dėl papildomo ekonomikos paramos paketo, JAV centrinis bankas rugsėjo mėn. išlaiko rekordiškai žemą palūkanų normos intervalą, siekiantį nuo 0,0 iki 0,25 proc.

<sup>12</sup> 2020-01-15 JAV ir Kinija pasirašė pirmojo etapo susitarimą, pagal kurį Kinija įsipareigoja pirkti JAV produktus 2020–2021 m., o JAV įsipareigoja nutraukti prekybos karų metu įvestus tarifus.

<sup>13</sup> Pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų norma išlaikoma 0,0 proc., jų norma naudojantis ribinio skolinimosi galimybe, siekia 0,25 proc., o indėlių –0,5 proc.

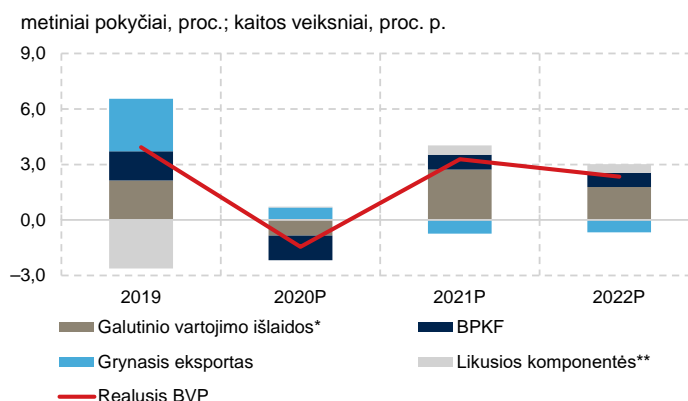
# 2020–2023 M. EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS VERTINIMAS IR TVIRTINIMAS

9. Atsižvelgiant į išskirtinio neapibrėžtumo sąlygas<sup>14</sup>, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengtas ekonominės raidos scenarijus yra nulemtas įvardytų prielaidų ir yra pagrįstas esamais statistiniais duomenimis. BVP to meto ir palyginamosiomis kainomis, namų ūkių vartojimo išlaidų, vidutinio darbo užmokesčio ir užimtumo pokyčių projekcijos neprieštarauja biudžeto politikos kontrolės institucijos (toliau – Fiskalinės institucijos) vertinimui. Fiskalinė institucija tvirtina 2020 m. rugsėjo 14 d. Finansų ministerijos paskelbtą 2020–2023 m. ekonominės raidos scenarijų, kuris yra tinkamas valdžios sektoriui priskiriamoms biudžetams rengti. Išlieka rizika, kad, pasikeitus vidaus ir išorės sąlygoms, lemiančioms reikšmingą ekonominės situacijos pablogėjimą, scenarijus gali neišsipildyti.

## 1. 2020–2022 M. MAKROEKONOMINIŲ RODIKLIŲ PROJEKCIJOS

10. **Išliekant neapibrėžtumui, numatoma, kad grynojo eksporto augimas sušvelnins 2020 m. Lietuvos realiojo BVP susitraukimą.** Atsižvelgiant į naujausius statistinius duomenis, palyginus su 2020 m. birželio mėn. ERS (toliau – birželio mėn. ERS), FM 2020 m. BVP projekcijas gerina nuo –7,0 iki –1,5 proc.<sup>15</sup> 2021–2022 m. projekcijos mažinamos ir sudarys atitinkamai 3,3 ir 2,3 proc. (4 pav.). Ši peržiūra atitinka švelnesnį ekonomikos

4 pav. Realusis BVP ir jo kaitos veiksniai



\* išskyrus NPI, \*\* NPI, atsargų pokyčiai, vertybių įsigijimas atėmus pardavimus / perleidimus

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

<sup>14</sup> Išvada dėl neįprastos padėties atitikties išskirtinių aplinkybių sąvokai, 2020-03-26 Nr. BPE-1.

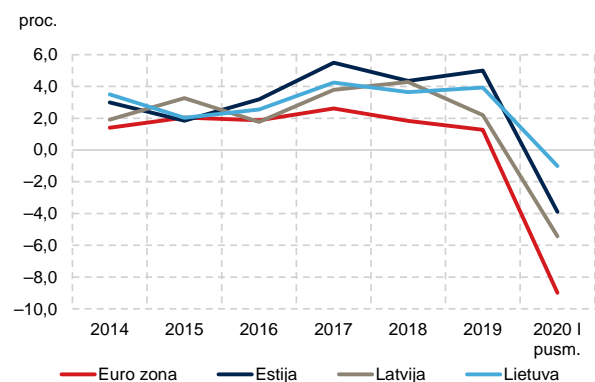
<sup>15</sup> Čia ir toliau skaičiai apvalinami vieno ženklų tikslumu, dėl šios priežasties Finansų ministerijos ir Fiskalinės institucijos gauti rezultatai gali nesutapti.

susitraukimą 2020 m. nei projektuota birželio mėn., lydimą atsigavusios mažmeninės prekybos, pramonės bei mažesnio nei laukta prekių ir paslaugų eksporto kritimo, bet kartu ir išliekančių išorės rizikų.

11. **Ekonominės raidos scenarijuje projektuojama, kad galutinio vartojimo išlaidos labiausiai skatins ekonomikos augimą 2021–2022 m.** Fiskalinės institucijos vertinimu, palyginti su birželio mėn. ERS, grynojo eksporto peržiūra didina 2020 m. realiojo BVP augimą apie 0,7 proc. p., galutinio vartojimo išlaidų ir BPKF komponentių įtaka išliko neigiama, jos mažina augimą. Prognozuojamos galutinio vartojimo išlaidos išlieka pagrindiniu Lietuvos ekonomikos augimą skatinančiu veiksmu 2021–2022 m. ir siekia atitinkamai 2,7 ir 1,8 proc. p. Grynojo eksporto įtaka tampa neigiama ir šiuo laikotarpiu siekia –0,7 proc. p.

12. **Lietuva I pusr. buvo viena iš ES šalių, kurių ekonomika dėl COVID-19 buvo paveikta mažiausiai.** 2017–2019 m. Baltijos šalių ekonomikos augo beveik dvigubai sparčiau nei vidutiniškai euro zonoje (5 pav.). Tačiau dėl COVID-19 pandemijos ir kitų veiksnių įtakos šalių ekonomikos 2020 m. I pusr. buvo paveiktos neigiamai, nors ir nevienodu mastu.

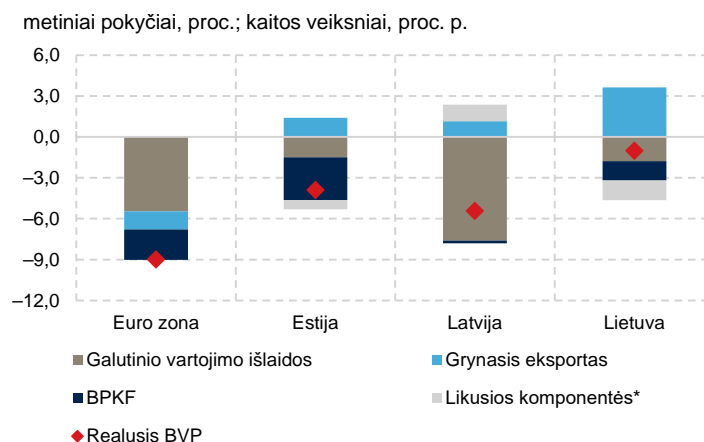
5 pav. Realiojo BVP dinamika



13. Kitaip nei Lietuvos, kitų Baltijos šalių BVP krito jau I ketv. 2020 m. I pusr. Latvijos ekonomika sulėtėjo dėl II ketv. 15,4 proc. smukusių galutinio vartojimo išlaidų. Jos I pusr. BVP mažino 9,4 proc. p. (6 pav.). Estijos BVP I pusr. labiausiai mažino 11,6 proc. (arba 3,2 proc. p.) smukusios investicijos. Pastebėtina, kad visų Baltijos šalių grynas eksportas I pusr. išliko teigiamas ir jis didino BVP. Euro zonos ekonomiką neigiamai paveikė ne tik galutinio vartojimo išlaidų, investicijų, bet ir grynojo eksporto susitraukimas.

Šaltinis – Eurostatas

6 pav. 2020 m. I pusr. realusis BVP ir jo kaitos veiksniai



\* atsargų pokyčiai, vertybių įsigijimas atėmus pardavimus / perleidimus

Šaltinis – Eurostatas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

14. **Baltijos šalyse bendroji pridėtinė vertė susitraukė 2020 m. I pusr., tačiau dalis ekonominių veiklų didino bendrąją pridėtinę vertę.** BPV palyginamosiomis kainomis 2020 m. I pusr., palyginus su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje ir euro zonoje susitraukė atitinkamai 1,0, 4,9, 3,0, 8,7 proc. (3 lentelė). Estijoje penkios iš dešimties veiklų grupių teigiamai (2,8 proc. p.) veikė bendrąją pridėtinę vertę, labiausiai – statybos, informacijos ir ryšių veiklos. Latvijos BPV susitraukė labiausiai tarp Baltijos šalių, ją šiek tiek didino statybos bei viešojo valdymo ir gynybos; švietimo; žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo veiklų teigiama įtaka. Lietuvos BPV teigiamai (0,5 proc. p.) veikė keturios veiklų grupės, labiausiai – informacija ir ryšiai, statyba, nekilnojamojo turto operacijos. Tuo tarpu euro zonos BPV susitraukimą lėmė visos ekonominės veiklos, ypač pramonės, prekybos; transporto; viešbučių ir maitinimo paslaugų.

**3 lentelė.** Bendrosios pridėtinės vertės palyginamosiomis kainomis 2020 m. I pusr. kaitos veiksniai, proc. p.

EVRK 2 red.		LT	LV	EE	EZ
Bendroji pridėtinė vertė (BPV), proc.	A+...+T	-1,0	-4,9	-3,0	-8,7
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	A	-0,0	-0,1	0,2	-0,0
Pramonė	B+C+D+E	-0,4	-0,5	-2,1	-2,3
Apdirbamoji gamyba	C	-0,4	-0,5	-1,5	-2,0
Statyba	F	0,1	0,3	1,0	-0,5
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; transportas; apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	G+H+I	-0,7	-3,0	-2,3	-3,0
Informacija ir ryšiai	J	0,2	-0,4	1,0	-0,1
Finansinė ir draudimo veikla	K	0,0	-0,2	0,3	-0,0
Nekilnojamojo turto operacijos	L	0,1	-0,1	-0,8	-0,1
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla; administracinė ir aptarnavimo veikla	M+N	-0,1	-0,1	-0,3	-1,3
Viešasis valdymas ir gynyba; švietimas; žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	O+P+Q	-0,0	0,1	0,2	-0,9
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, namų ūkio reikmenų remontas ir kitos paslaugos	R+S+T	-0,2	-0,7	-0,4	-0,6

Šaltinis – Eurostatas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

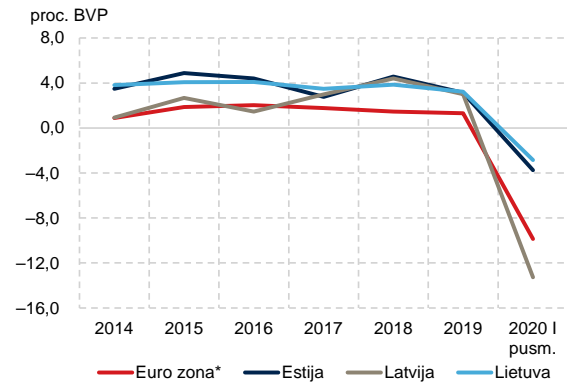
## 1.1. Namų ūkių vartojimo išlaidos

15. **Privataus vartojimo išlaidų susitraukimą 2020 m. lems sumažėjęs užimtumas ir atsargios vartotojų nuotaikos.** Palyginti su birželio mėn. ERS, namų ūkių vartojimo išlaidų 2020 m. projekcijos didinamos 0,7 proc. p., o 2021 m. mažinamos 0,2 proc. p. 2020–2022 m. jos sudarys atitinkamai -3,0, 2,9 ir 2,8 proc. Augantis vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis ir teigiami vartotojų lūkesčiai 2020 m. I ketv. palaikė namų ūkių vartojimo išlaidų augimą, tačiau pandemijos poveikis atsiskleidė II ketv., kai šis rodiklis per metus krito 7,0 proc. Tai lėmė, kad 2020 m. I pusr., palyginti su atitinkamu 2019 m. laikotarpiu,

privataus vartojimo išlaidos sumažėjo 2,9 proc. (7 pav.). Palyginti su kitomis Baltijos šalimis ir euro zonos vidurkiu, Lietuvoje šio rodiklio kritimas buvo mažiausias. Pažymėtina, kad Latvijoje privataus vartojimo išlaidos smuko labiau nei euro zonos vidurkis.

16. 2020 m. privatųjį vartojimą teigiamai veikia namų ūkių disponuojamas pajamas didinančios ekonomikos skatinimo plano priemonės<sup>16</sup>, neapmokestinamojo pajamų dydžio padidinimas, suteiktos vienkartinės išmokos vaikams ir pensijų gavėjams, kitos socialinės išmokos. Projektuojama, kad vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis ir toliau augs sparčiau nei kainos, kurių augimas 2020 m. I pusm. siekė 1,5 proc. Nepaisant namų ūkių disponuojamas pajamas didinančių veiksnių, tikėtina, šiemet sumažėsiančias privataus vartojimo išlaidas lems kritęs užimtųjų skaičius ir atsargūs vartotojų lūkesčiai, kurie paskatins juos didinti taupymą.

7 pav. Namų ūkių vartojimo išlaidų dinamika

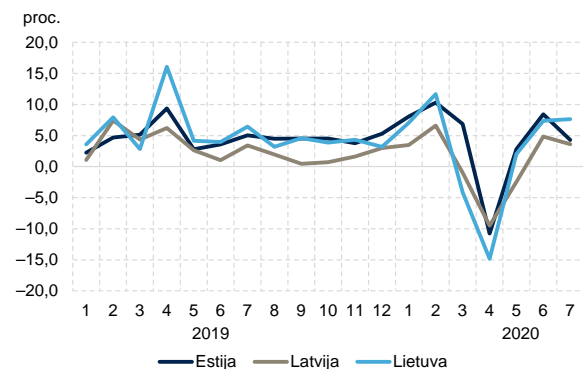


\* Įskaitant ir ne pelno institucijas, aptarnaujančias namų ūkius

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, Eurostatas

17. **Balandžio mėn. dviženklį susitraukimą patyrusi mažmeninės (be degalų) prekybos apyvarta atsigauna.** Galioję griežti prekybos apribojimai didžiausią įtaką mažmeninei prekybai turėjo balandžio mėn., kai, palyginti su praėjusių metų balandžio mėn., buvo stebimas 14,8 proc. kritimas (8 pav.). Būtent tada prekyba ne maisto prekėmis smuko 18,7 proc. Švelnėjant prekybos apribojimams, stebimas mažmeninės prekybos (be degalų) apyvartos atsigavimas: gegužės ir birželio mėn. metinis augimas atitinkamai siekė 2,0 ir 7,4 proc. Spartus augimas metų pradžioje ir minėtas atsigavimas lėmė, kad šis rodiklis 2020 m. I pusm. yra 1,2 proc. didesnis nei atitinkamu laikotarpiu prieš metus. Palyginti su kitomis Baltijos šalimis, mažmeninės prekybos dinamika yra panaši: didžiausias kritimas fiksuotas balandžio mėn., tačiau jau kitais mėnesiais stebimas atsigavimas.

8 pav. Mažmeninės (be degalų) prekybos apyvartos metiniai augimai



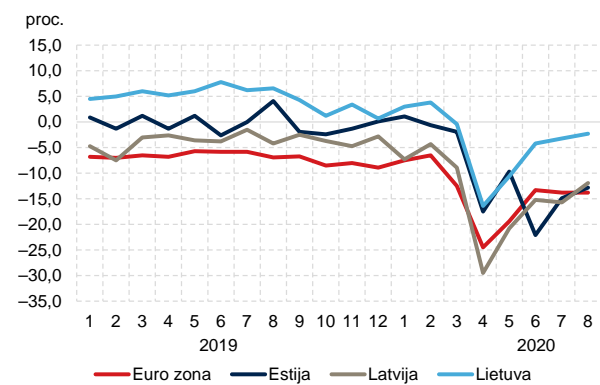
Šaltinis – Eurostatas

18. **Remiantis vartotojų nuomonių tyrimo rezultatais, suprastę Lietuvos vartotojų lūkesčiai gerėja, bet išlieka atsargūs.** Tyrimo rezultatai rodo, kad iki COVID-19 pandemijos buvę optimistiniai šalies vartotojų lūkesčiai smuko šių metų balandžio mėn. Palyginti su kovo mėn., vartotojų pasitikėjimo rodiklis krito 16 proc. p. (9 pav.). Šį pokytį labiausiai lėmė

<sup>16</sup> Lietuvos stabilumo 2020 metų programoje pateiktos diskrecinės COVID-19 plano priemonės. Prieiga per internetą: [https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/LT\\_SP2020\\_04\\_30.pdf](https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/LT_SP2020_04_30.pdf).

pablogėjusi gyventojų nuomonė apie šalies ekonominės padėties perspektyvas. Nuo gegužės mėn. vartotojų lūkesčiai, kurie vis dar išlieka neigiami, nuosekliai gerėja, tačiau to negalima pasakyti apie kitas Baltijos šalis ar euro zonos vidurkį. Pažymėtina, kad jau birželio–rugpjūčio mėn. Lietuvos gyventojai namų ūkių finansinę padėtį per ateinančius 12 mėn. vertino teigiamai. Išlieka rizika, kad atsargūs vartotojų lūkesčiai gali vėl pablogėti, jei suprastėtų ekonominė ar epidemiologinė šalies situacija. Tokiu atveju privataus vartojimo išlaidų kritimas būtų didesnis.

9 pav. Vartotojų pasitikėjimo rodiklis

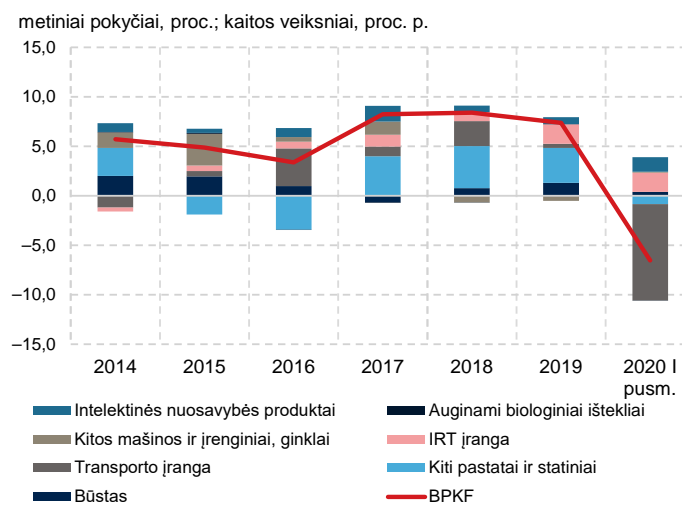


Šaltinis – Eurostatas

## 1.2. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas

19. **Suprastėję tiek verslo, tiek gyventojų ateities lūkesčiai ir neapibrėžtumas lėmė investicijų susitraukimą.** Metinis 2020 m. I pusm. realiojo BPKF Lietuvoje pokytis yra neigiamas ir siekia -6,5 proc. (10 pav.). Pagrindinis veiksnys, lėmęs šį susitraukimą, buvo investicijos transporto įrangai (-9,8 proc.). Verta pažymėti, kad šių investicijų transportui mažėjimas stebimas nuo 2019 m. pabaigos. Tam įtakos galimai turėjo Mobilumo paketo svarstymai ir vairuotojų dienpinigių apskaičiavimo tvarkos pakeitimai<sup>17</sup>. Šiuo metu Lietuvos investicijų struktūroje didžiausią dalį sudaro kiti pastatai ir statiniai (38,3 proc.), kitos mašinos, įrenginiai ir ginklų sistemos (15,9 proc.), būstas (14,7 proc.). Transporto įrangos dalis investicijų struktūroje sumažėjo, tačiau toliau pastebimas investicijų IRT įrangai augimas.

10 pav. BPKF ir jo kaitos veiksniai



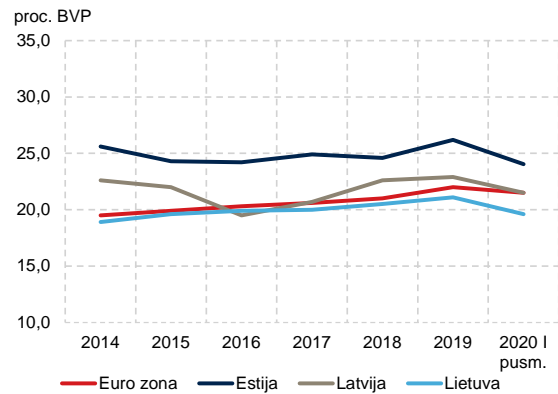
Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

<sup>17</sup> Vyriausybės 2019-10-16 nutarimas Nr. 1038 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-01-28 nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.

20. Lietuvoje ir Estijoje bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo dalis nuo BVP 2020 m. I pusem. sumažėjo lyginant su atitinkamu laikotarpiu prieš metus (11 pav.). Lietuvoje ji sumažėjo 0,8 proc. p. ir sudarė 19,6 proc. BVP. Estijos BPKF dalis mažėjo, tačiau išliko didžiausia tarp Baltijos šalių (24,5 proc. BVP). Latvijos investicijų dalis augo 1,4 proc. p. ir siekė 21,5 proc. BVP.

21. **Prie lėtesnio Investicijų mažėjimo prisideda Europos Sąjungos paramos lėšų panaudojimas.** 2020 m. I pusem. buvo panaudota 10,8 proc. daugiau ES paramos lėšų, įskaitant bendrąjį finansavimą, palyginti su atitinkamu 2019 m. laikotarpiu. Rugsėjo mėn. duomenimis, ES paramos lėšų plano įgyvendinimas siekia 38,4 proc. Tai yra 2,6 proc. p. spartesnis ES lėšų panaudojimas nei prieš metus. Teigiamą tendenciją rodo tai, kad iki karantino paskelbimo stabiliai

11 pav. BPKF dalis nuo BVP



Šaltinis – Eurostatas, Estijos, Latvijos ir Lietuvos statistikos departamentai

augęs pramonės gamybinių pajėgumų panaudojimo lygis atsigauja, ir rugpjūčio mėn. siekia 72,9 proc., nors išlieka 4,7 proc. p. žemesnis palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus<sup>18</sup>.

22. **2020 m. I pusem. valdžios sektoriaus materialinės investicijos augo, tačiau privataus sektoriaus labai mažėjo.** 2020 m. I pusem., palyginti su 2019 m. atitinkamu laikotarpiu, valdžios sektoriaus materialinės investicijos augo 0,9 proc. VS materialinių investicijų struktūroje didžiausią dalį sudarė investavimas į pastatų, inžinerinių statinių statybą ir rekonstravimą. Tuo tarpu privataus sektoriaus investicijos sumažėjo 11,7 proc. Šiame sektoriuje materialinės investicijos labiausiai sumažėjo pastatų, inžinerinių statinių įsigijimui (–33,5 proc.) ir įrenginių mašinų, transporto priemonių remontui įsigijimui (–26,5 proc.). Tai rodo, kad mažesnis užsakymų skaičius gamintojus skatino atsargiau investuoti. Išliekantis neapibrėžtumas, tikėtina, gali skatinti įmones atidėti naujus investicinius projektus.

23. Palyginti su birželio mėn. ERS, Finansų ministerija bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo pokyčio projekcijas išlaiko nepakitusias ir prognozuojama, kad 2020–2022 m. jos sudarys atitinkamai –6,0, 3,8 ir 3,6 proc.

### 1.3. Tarptautinė prekyba

24. **Numatant pagrindinių Lietuvos prekybos partnerių ekonomikų susitraukimą, 2020 m. šalies realusis prekių ir paslaugų eksportas patirs kritimą.** Palyginti su birželio mėn. ERS, projektuojamas 2020 m. eksporto susitraukimas mažinamas 6,3 proc. p., o 2021 ir 2022 m. eksporto augimo projekcijos mažinamos atitinkamai 0,3 ir 0,1 proc. p. Realiojo eksporto augimas 2020–2022 m. atitinkamai sudarys –7,2, 7,9 ir 4,9 proc. 2020 m. I pusem.

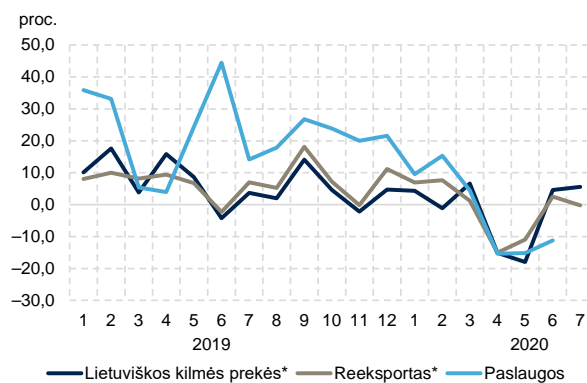
<sup>18</sup> Pramonės gamybinių pajėgumų panaudojimo lygis 2020 m. balandžio ir gegužės mėn. atitinkamai siekė 69,0 ir 67,6 proc.



realusis prekių ir paslaugų eksportas Lietuvoje sumažėjo 2,8 proc. Tai yra vienas iš mažiausių kritimų tarp visų ES šalių. Tokiam rezultatui įtakos turėjo teigiamas šio rodiklio augimas I ketv. ir nuo birželio mėn. atsigaunantis prekių eksportas. Toliau lietuviškos kilmės prekių eksporto ir reeksporto duomenys analizuojami neskaitant mineralinių produktų įtakos.

25. COVID-19 poveikis Lietuvos eksportui labiausiai pasireiškė balandžio–gegužės mėn. (12 pav.). Smukus užsienio paklausai dviženkliai tempu krito lietuviškos kilmės prekių eksportas ir reeksportas bei paslaugų eksportas. Šiais mėnesiais lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės kritimą labiausiai lėmė įvairių pramonės dirbinių bei mašinų ir mechaninių, elektros įrenginių eksportas.

12 pav. Lietuvos prekių ir paslaugų eksporto nominalios vertės dinamika



\* Be mineralinių produktų

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, Lietuvos bankas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

26. Birželio mėn. stebimas prekių eksporto atsigavimas: lietuviškos kilmės prekių eksportas buvo 4,6 proc., o reeksportas 2,5 proc. didesnis nei prieš metus. Didžiausią įtaką lietuviškos kilmės eksporto atsigavimui turėjo išaugęs chemijos pramonės produkcijos ir maisto, gėrimų, tabako produktų bei įvairių pramonės dirbinių eksportas. Pažymėtina, kad paslaugų eksporto vertė tokio atsigavimo neparodė. Tokia dinamika lėmė, kad 2020 m. I psm., palyginti su atitinkamu 2019 m. laikotarpiu, lietuviškos kilmės prekių eksportas mažėjo 3,3 proc., reeksportas 1,6 proc., o paslaugų eksportas 3,0 proc. Prie eksporto vertės kritimo prisidėjo ir sumažėjusios eksporto kainos.
27. **Prie realiojo prekių ir paslaugų importo kritimo 2020 m., tikėtina, prisidės sumažėjęs vidaus vartojimas ir kritusios investicijos.** Palyginti su birželio mėn. ERS, 2020–2022 m. importo projekcijos buvo padidintos atitinkamai 3,2, 1,6 ir 0,6 proc. p. Realiojo prekių ir paslaugų importo augimas 2020–2022 m. atitinkamai sudarys –8,4, 9,4 ir 6,0 proc. 2020 m. I psm., palyginti su 2019 m. I psm., realusis prekių ir paslaugų importo Lietuvoje kritimas buvo didesnis nei eksporto ir siekė 7,3 proc. Per pirmus šešis šių metų mėnesius prekių ir paslaugų importo vertė atitinkamai krito 7,0 ir 8,0 proc. Prekių importo dinamika išlieka panaši kaip ir eksporto atveju: didžiausias COVID-19 poveikis stebimas balandžio–gegužės mėn., tačiau importo atsigavimas yra lėtesnis. Didžiausią įtaką tokiam pusmečio rezultatui turėjo ne tik sumažėjęs vidaus vartojimas, bet ir kritęs antžeminių transporto priemonių (išskyrus geležinkelių riedmenis) importas. Per šį laikotarpį materialinės investicijos į įrenginių, mašinų, transporto priemonių įsigijimą krito 18,3 proc., todėl tai paveikė jų importą. Atitinkamai, importo vertės susitraukimą lėmė ir sumažėjusios importo kainos.

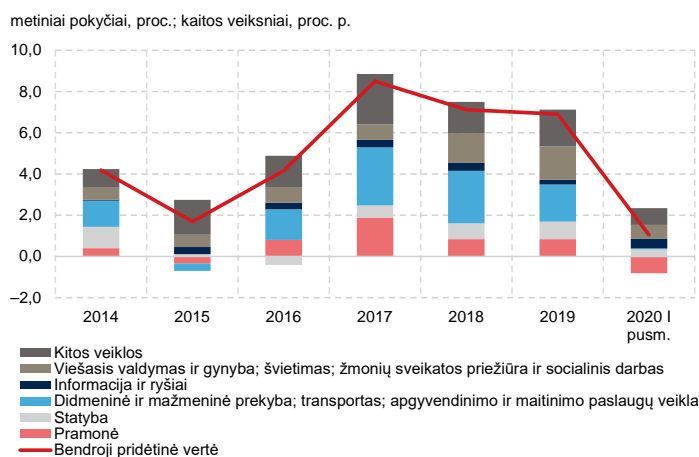
#### 1.4. Bendrasis vidaus produktas to meto kainomis

28. **Po spartaus BVP to meto kainomis augimo 2017–2019 m. vidutiniu laikotarpiu projektuojamas augimo lėtėjimas.** Palyginti su birželio mėn. ERS, BVP to meto kainomis projekcijos 2020 m. buvo padidintos 5,3 proc. p. ir sudarys –0,6 proc. 2020 m. gegužės–

liepos mėn. fiksuota atsigauanti ekonomika ir 2020 m. laukiamas spartesnis, negu projektuota birželio mėn. ERS, bendro kainų lygio augimas. Nominaliojo BVP 2021–2022 m. augimas mažinamas atitinkamai 2,7 ir 0,3 proc. p. ir sieks 5,2 ir 4,4, proc.

29. **2020 m. I pusm. BVP to meto kainomis 1,1 proc. augimą lėmė paslaugų veiklų<sup>19</sup> ir statybos augimas.** 2020 m. I pusm., palyginti su atitinkamu 2019 m. laikotarpiu, viešojo valdymo ir gynybos; švietimo; žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo ir statybos veiklos rezultatai prisidėjo 0,7 proc. p. prie bendrosios pridėtinės vertės to meto kainomis augimo (13 pav.). Lyginant su istoriniais duomenimis, I pusm. išryškėjo informacijos ir ryšių veiklos svarba.

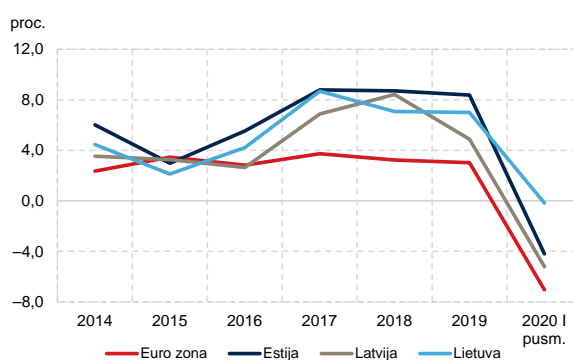
13 pav. Bendroji pridėtinė vertė to meto kainomis ir jos kaitos veiksniai



Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

30. Nominaliosios bendrosios pridėtinės vertės augimui įtakos turi kainų lygio dinamika. Fiskalinės institucijos vertinimu, didžiausia kainų lygio pasikeitimo įtaka<sup>20</sup> pridėtinės vertės augimui buvo stebima prekybos; transporto; apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų viešojo valdymo ir gynybos; švietimo; žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo veiklose. 2020 m. I pusm., palyginti su 2019 m. I pusm., infliacija pagal SVKI sveikatos, restoranų srityje siekė daugiau kaip 4 proc., o švietimo srityje viršijo bendrą SVKI daugiau nei penkis kartus ir siekė 8,1 proc.

14 pav. BVP to meto kainomis



Šaltinis – Eurostatas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

31. Palyginti su Baltijos šalimis, euro zonos nominaliojo BVP augimas 2014–2019 m. buvo santykinai tolygus ir vidutiniškai siekė 3,1 proc. (14 pav.). Baltijos šalių nominaliojo BVP

<sup>19</sup> Išskyrus meninės, pramoginės ir poilsio organizavimo veiklą, namų ūkio reikmenų remontą ir kitas paslaugas (pagal EVRK 2 red. R+S+T veiklos).

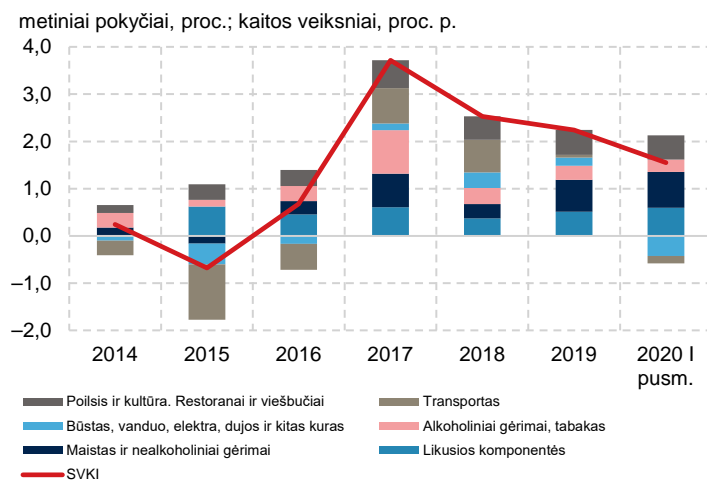
<sup>20</sup> Vertinama komponentų įtaka bendrosios pridėtinės vertės pokyčiui to meto ir palyginamosiomis kainomis.

augimo dinamika buvo gerokai intensyvesnė. Prie to prisideda ir Baltijos šalyse stebima infliacija, spartesnė nei euro zonos vidurkis. 2020 m. I pusr. COVID-19 labiau nei Lietuvos paveikė Estijos, Latvijos ir euro zonos BVP, kuriose BVP to meto kainomis smuko daugiau nei 4–7 proc.

## 1.5. Suderintas vartotojų kainų indeksas

32. **Rugsėjo mėn. ERS projektuojama infliacijos raida keičiasi nežymiai.** Kainų pokyčių, apskaičiuotų pagal suderintą vartotojų kainų indeksą, 2020–2022 m. projekcijos sudarys atitinkamai 0,9, 1,8 ir 2,0 proc. Palyginti su birželio mėn. ERS projekcijomis, SVKI 2020–2021 m. projekcijos padidėjo atitinkamai 0,2, 0,1 proc. p., 2022 m. nepakito. 2020 m. I pusr., palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus, žemesnę infliaciją lemia neigiama transporto ir būsto, vandens, elektros, dujų ir kito kuro grupių kainų įtaka (15 pav.). Bendrą kainų augimą didele dalimi lėmė maisto ir nealkoholinių gėrimų, poilsio ir kultūros, restoranų ir viešbučių komponentės. Lyginant 2020 m. I pusr. paslaugų kainas su 2019 m. I pusr. pastebima, kad jų kainos išaugo 4,8 proc. Paslaugų dalis vartojimo prekių ir paslaugų „krepšelyje“ taip pat padidėjo 2,0 proc. p. ir siekė 29,6 proc. Todėl paslaugų kainų augimas daro vis didesnę įtaką SVKI augimui. Pastarųjų penkerių metų grynosios infliacijos<sup>21</sup> vidurkis siekia 2,1 proc.

15 pav. SVKI ir jo kaitos veiksniai



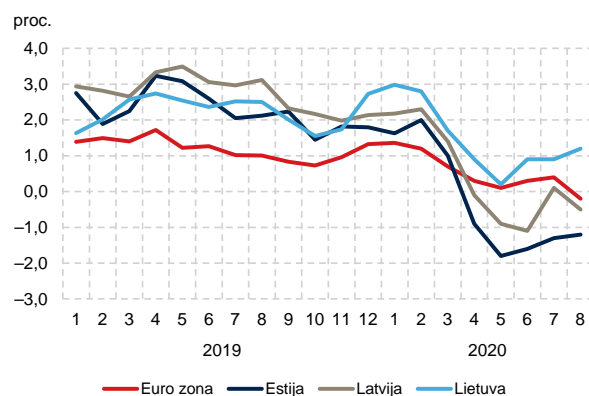
Šaltinis – Eurostatas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

33. Pastaruoju metu Baltijos šalių infliacija buvo panaši ir aukštesnė nei euro zonos vidurkis (16 pav.), tačiau kovo mėn. infliacijos dinamika pasikeitė. Estijoje balandžio–rugpjūčio mėn. fiksuojama defliacija, Latvijoje tuo pačiu laikotarpiu infliacija fiksuota tik liepos mėn. Tuo tarpu Lietuva defliacijos išvengė. EZ rugpjūčio mėn. pirmą kartą nuo 2016 m. fiksuota defliacija, kurią daugiausia lėmė neigiama transporto komponentės įtaka.

<sup>21</sup> Infliacijos rodiklis, kurį skaičiuojant neįtraukiamos labiau kintančios energijos, maisto, alkoholio ir tabako komponentės.

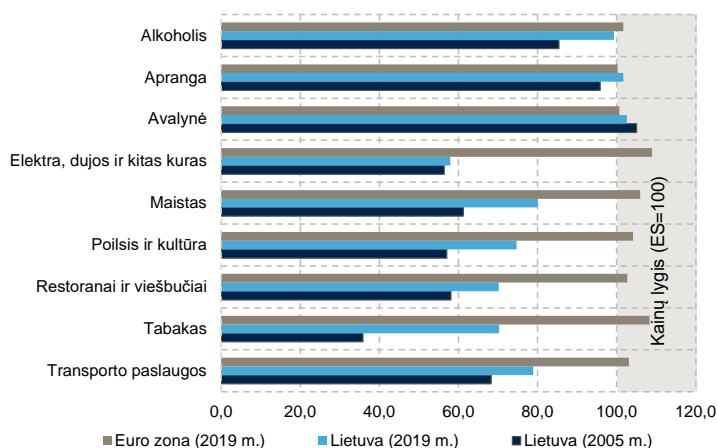
34. Lietuvoje vis dar stebimas atotrūkis nuo Europos Sąjungos kainų lygio. Analizuojant kainų lygio indeksus Lietuvoje, stebima, kad drabužių ir avalynės kainų lygis viršija tiek ES, tiek ir EZ kainų vidurkius. Alkoholio kainos šiek tiek žemesnės, bet artimos ES ir EZ kainoms (17 pav.). Lyginant 2019 ir 2018 m. duomenis nustatyta, kad aprangos, avalynės bei restoranų ir viešbučių kategorijų kainų lygis mažėjo, o visų kitų kategorijų augo. Tikėtina, kad Lietuvoje paslaugų kainos ir toliau augs sparčiau nei prekių, nes lyginant su EZ ir ES paslaugų kainos vis dar yra žemesnės.

16 pav. Pagal SVKI apskaičiuota infliacija



Šaltinis – Eurostatas

17 pav. Prekių ir paslaugų kainų lygis



Šaltinis – Eurostatas

## 1.6. Užimtumas

35. Užimtųjų skaičius<sup>22</sup> 2020 m. pirmą pusmetį palyginus su 2019 m. atitinkamu laikotarpiu nežymiai sumažėjo visose Baltijos šalyse. 2020 m. I pusm. Lietuvoje užimtųjų skaičius sumažėjo 1,0 proc. (18 pav.). Panašus užimtųjų skaičiaus pokytis ir Latvijoje (-1,1 proc.), o tuo tarpu Estijoje sumažėjo daugiausiai – 1,3 proc. Nuosaikų užimtųjų skaičiaus mažėjimą Lietuvoje lėmė I ketv. dar augęs užimtųjų skaičius ir II ketv. palyginti nedidelis užimtųjų skaičiaus sumažėjimas lyginant su atitinkamais duomenimis prieš metus (-2,4 proc.)<sup>23</sup>.

<sup>22</sup> Remiantis gyventojų užimtumo statistiniu tyrimu.

<sup>23</sup> Užimtųjų skaičius labiausiai smuko nekilnojamojo turto operacijų (26,2 proc.), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikloje (23,2 proc.), meninėje, pramoginėje ir poilsio organizavimo veikloje (16,5). Labiausiai augo finansinėje ir draudimo (24,4 proc.), informacijos ir ryšių (15,8 proc.), administracinėje ir aptarnavimo (11,1 proc.) veiklose.

36. **Karantino metu buvusi įtempta situacija darbo rinkoje švelnėja.**

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2020 m. I pusm., palyginti su 2019 m. I pusm., laisvų darbo vietų skaičius sumažėjo 14,6 proc., o tai yra didžiausias neigiamas pokytis nuo 2008 m. Užimtumo tarnybos duomenimis, nuo birželio mėn. pastebimas laisvų darbo vietų skaičiaus augimas. Nepaisant šio skaičiaus augimo, tiek nedarbo lygis, tiek registruotas nedarbas išaugo<sup>24</sup>, bet tai galėjo lemti įvairūs veiksniai<sup>25</sup>. VSDF duomenimis, didžiausias

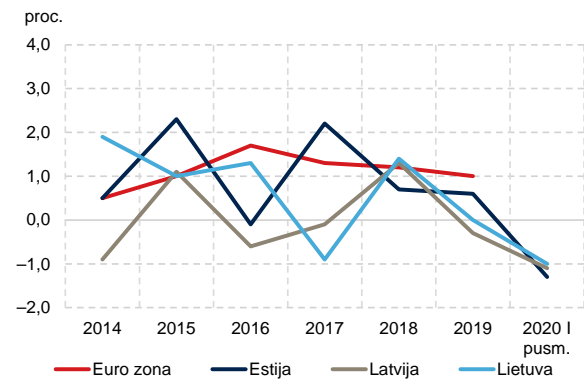
apdraustųjų skaičiaus mažėjimas fiksuotas kovo–balandžio mėn., bet birželio–liepos mėn. duomenimis, apdraustųjų skaičius vėl augo. Darbo rinką, tikėtina, teigiamai veikia antrus metus iš eilės besitęsianti palankios migracijos tendencija. Grįžusių Lietuvos piliečių skaičius, lyginant su duomenimis prieš metus, išlieka aukštas, o emigravusių – apie 20 proc. mažesnis nei atitinkamu laikotarpiu prieš metus<sup>26</sup>.

37. Tikėtina, kad I pusm. sumažėjus užimtųjų skaičiui, metinis pokytis išliks neigiamas, tačiau 2021 m. projektuojamas užimtųjų skaičiaus augimas. Be kitų priežasčių demografinė padėtis, tikėtina, darys spaudimą darbo rinkai, o tai lemtų 2022 m. užimtųjų skaičiaus mažėjimą. Dėl šių veiksnių 2020–2022 m. užimtųjų skaičiaus pokyčio projekcijos atitinkamai sudarys –1,9, 1,3 ir 0,7 proc.

## 1.7. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis

38. **Lietuvos vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimas – sparčiausias tarp Baltijos šalių (19 pav.).** Bruto darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualių įmonių) 2020 m. I pusm., palyginti su 2019 m. I pusm., augo panašiai kaip prieš metus – 8,9 proc. Metinis bruto darbo užmokesčio augimas 2020 m. I pusm. viešajame sektoriuje antrus metus iš eilės buvo spartesnis nei privačiame ir sudarė 11,1 proc., privačiame – 7,8 proc. Tokį augimą lėmė nuo 2020-01-01 padidintas valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos bazinis dydis, padidinta minimali mėnesinė alga, neapmokestinamasis pajamų dydis, su COVID-19 susijusios išmokos<sup>27</sup> ir kitos priežastys. Taip pat pasikeitė bruto darbo užmokestį gaunančių apdraustųjų pajamų

18 pav. Užimtųjų (15–64 m.) skaičiaus metinis pokytis



Šaltinis – Eurostatas, Estijos, Latvijos ir Lietuvos nacionalinės statistikos institucijos

<sup>24</sup> Lietuvos statistikos departamento duomenimis, nedarbo lygis 2020 m. II ketv. išaugo iki 8,5 proc., tuo tarpu Užimtumo tarnybos duomenimis rugpjūčio mėn. registruotas nedarbas taip pat augo ir sudarė 13,7 proc.

<sup>25</sup> Užimtumo tarnybos duomenimis, registruoto nedarbo augimą galėjo lemti dėl COVID-19 atsiradusios laikinos darbo paieškos išmokos bei nuo 2020-05-08 įsigaliojusi galimybė, darbo ieškantiems ir Užimtumo tarnyboje registruotiems studentams suteikti bedarbio statusą.

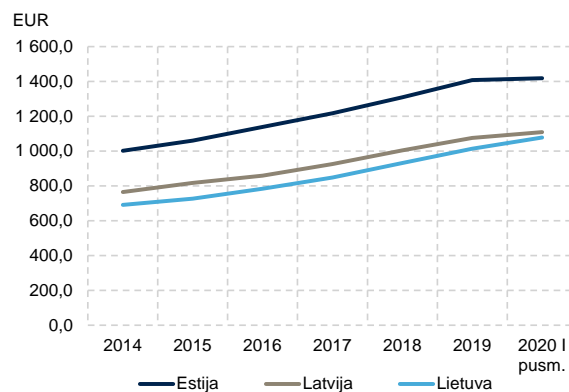
<sup>26</sup> 2020 m. sausio-rugpjūčio mėn. duomenimis, vidutinis mėnesinis grįžusių LR piliečių skaičius yra 24,9 proc. didesnis nei atitinkamu laikotarpiu prieš metus, o vidutinis mėnesinis emigravusių LR piliečių skaičius 19,2 proc. mažesnis.

<sup>27</sup> Lietuvos statistikos departamento duomenimis, augimą lėmė išmokėtos didesnės vienkartinės premijos, priedai ir piniginės išmokos, padidintas darbo užmokestis gydymo įstaigų darbuotojams, kovojantiems su COVID-19 infekcija, išmokėtos priemokos ekstremalios situacijos suvaldyme dalyvavusiems pareigūnams ir darbuotojams.

struktūra. Remiantis VSDF duomenimis, 2020 m. I pusr. palyginti su 2019 m. I pusr. mažesnes negu 1000 Eur pajamas uždirbusių apdraustųjų skaičiaus dalis sumažėjo 15,6 proc., o dalis, gaunanti didesnes nei 1000 Eur pajamas, išaugo 14,5 proc.

39. 2021 m. darbo užmokesčio rodikliui teigiamą įtaką gali daryti galimas MMA padidinimas<sup>28</sup> ir algų kėlimas viešojo sektoriaus darbuotojams. Tačiau kitais metais nebetaikant papildomų su COVID-19 susijusių piniginių skatinimo priemonių, augimas gali sulėtėti. Dėl šių priežasčių Finansų ministerijos projektuojamas vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimas lėtėjančiu tempu yra tikėtinas, prieaugis 2020–2022 m. atitinkamai sudarys 6,5, 3,3, ir 3,8 proc.

19 pav. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis\*



\* Be individualiųjų įmonių. Nuo 2019-01-01 Lietuvoje pakeisti darbdavio ir darbuotojo mokamų valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifai.

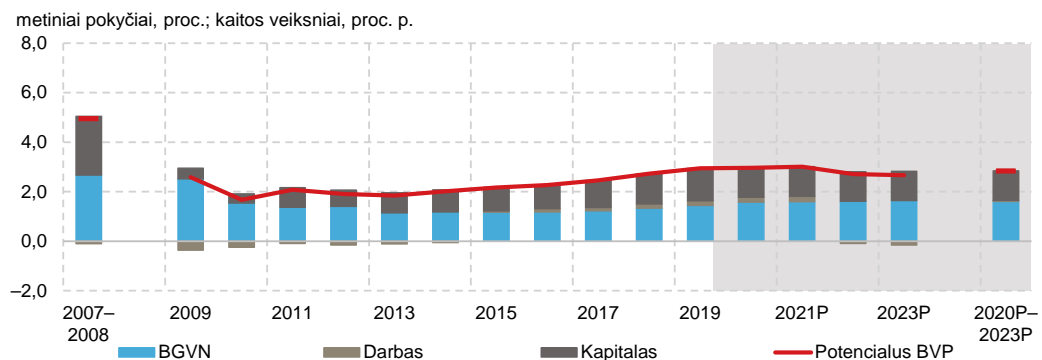
Šaltinis – Estijos, Latvijos ir Lietuvos nacionalinės statistikos institucijos

<sup>28</sup> Pagal Trišalės tarybos numatytą formulę, minimali mėnesinė alga nuo 2021-01-01 turėtų būti didinama nuo 607 iki 655 Eur, tačiau dėl to dar nėra priimtas galutinis sprendimas.

## 2. 2023 M. REALIOJO BENDROJO VIDAUS PRODUKTO PROJEKCIJOS

40. Lietuvos potencialaus BVP ir jo kaitos veiksnių įverčiai rodo, kad projektuojama šalies ilgalaikė raida yra suderinta su lėto artėjimo ES vidurkio link prielaidomis. Fiskalinės institucijos 2020–2023 m. projektuojamas potencialus BVP vidutiniškai kasmet turėtų augti 2,8 proc. Išskiriant augimą lemiančius veiksnius, labiausiai, apie 1,6 proc. p., prisideda BGVN (20 pav.). Kapitalo įnašas, kuris yra glaudžiai susijęs su bendra investicijų raida, prisideda 1,2 proc. p., darbo veiksnys – 0,04 proc. p. Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis stebima teigiamai pasikeitusi neto tarptautinės migracijos tendencija – 2019 m. 10,8 tūkst. žmonių daugiau imigravo, nei emigravo. Jeigu Lietuvai pavyks pritraukti daugiau darbo jėgos, yra teigiama rizika potencialui augti sparčiau, bet yra ir neigiama rizika jo augimo mažėjimui dėl ES sanglaudos paramos 2021–2027 m. mažėjimo. ES paramos lėšos prisideda prie investicijų augimo tiek privačiame, tiek valstybiniame sektoriuose.

20 pav. Potencialaus BVP augimas ir jo kaitos veiksniai



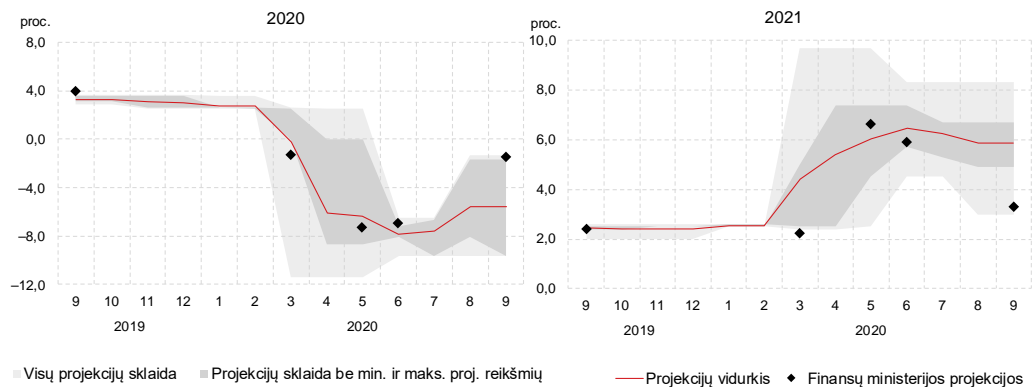
Šaltinis – Eurostatas, Fiskalinės institucijos skaičiavimai

41. Kadangi COVID–19 metu daugelis įmonių vis daugiau pradeda pritaikyti naujas technologijas, tai gali suteikti teigiamą impulsą vienam potencialo veiksnių – produktyvumui. Pandemijos bangai atslūgus, ekonomistams ir politikos formuotojams bus svarbu spręsti, kokiomis priemonėmis būtų galima dar labiau prisidėti prie greitesnio produktyvumo augimo.
42. Finansų ministerija projektuoja, kad realiojo BVP augimas 2023 m. sudarys 2,3 proc. Jis yra artimas Fiskalinės institucijos įvertintam 2023 m. potencialaus BVP augimui, kuris siekia 2,7 proc.

### 3. KITŲ INSTITUCIJŲ PROJEKCIJŲ PALYGINIMAS

43. Finansų ministerijos parengtas 2020 m. rugsėjo mėn. ERS atitinka ES Tarybos direktyvos<sup>29</sup> reikalavimą, kad biudžeto planavimas turi būti grindžiamas labiausiai tikėtiniu, arba atsargesniu makroekonominiu scenarijumi, atsižvelgiant į neapibrėžtumą, kylantį dėl COVID-19. Lietuvai projekcijas skelbiančių institucijų<sup>30</sup> 2020–2021 m. projekcijų sklaida ir jos kaita per pastaruosius metus pateikta 21 pav. Šio paveikslu kairėje matyti, kad nuo šių metų kovo mėn. realiojo BVP projekcijos 2020 m. yra neigiamos. 2020 m. rugsėjo mėn. ERS realiojo BVP projekcijos yra didesnės už bendrą kitų institucijų projekcijų vidurkį, kuris siekia –5,6 proc. FM ir kitų institucijų projekcijų bendro vidurkio skirtumą lemia tai, kad rugpjūčio mėn. projekcijas atnaujino AB „Swedbank“ ir AB „SEB“, kurių realiojo BVP prognozės buvo padidintos atitinkamai iki –1,7 ir –1,3 proc. Projekcijų peržiūrą aukštyrą paskatino geresni, nei tikėtasi, 2020 m. II ketv. BVP įverčiai, kurie buvo paskelbti liepos mėn. 30 d. LB, EBPO ir EK institucijų prognozės dar neatnaujintos: projektuojamas BVP susitraukimas viršija 7,0 proc.
44. Pagal 2020 m. rugsėjo mėn. ERS bus pradėti rengti 2021 m. valdžios sektoriui priklausantys biudžetų projektai, todėl aktualu analizuoti 2021 m. projekcijų pasiskirstymą. Pastebima, jog FM realiojo BVP projekcija 2021 m. (3,3 proc.) yra mažesnė nei kitų institucijų vidurkis, kuris siekia 5,9 proc. (21 pav. dešinėje). FM ir kitų institucijų projekcijų vidurkio skirtumas atsirado, nes institucijos, kurios dar jų neatnaujino, prognozavo stipresnį 2020 m. ekonomikos susitraukimą, o 2021 m. – spartesnį atsigavimą.

21 pav. Realiojo BVP projekcijos



Šaltinis – Fiskalinės institucijos skaičiavimai

Makroekonominių rodiklių 2020–2022 m. projekcijų palyginimas pateikiamas 4 lentelėje.

<sup>29</sup> 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL 2011 L 306, p. 45), 4 str. 1 d.

<sup>30</sup> Apskaičiuojant projekcijų sklaidą įtrauktos šių institucijų projekcijos: Europos Komisijos, EBPO, Lietuvos banko, AB „Swedbank“, AB „SEB“ (horizontali ašis atitinka jų skelbimo mėnesį).



**4 lentelė. Makroekonominių rodiklių projekcijų palyginimas, 2020–2022 m.**

Rodikliai, pokytis per metus, proc.	Metai	Finansų ministerija	Lietuvos bankas*	Europos Komisija	EBPO**	AB „Swedbank“	AB „SEB“
Paskelbimo data		2020-09-14	2020-06-05	2020-07-07	2020-06-10	2020-08-25	2020-08-25
BVP palyginamosiomis kainomis	2020	-1,5	-9,7	-7,1	-8,1	-1,7	-1,3
	2021	3,3	8,3	6,7	6,4	4,9	3,0
	2022	2,3	-	-	-	3,4	3,0
Privataus vartojimo išlaidos	2020	-3,0	-12,5	-9,9	-8,2	2,0	-2,5
	2021	2,9	8,6	7,8	7,6	5,0	4,3
	2022	2,8	-	-	-	4,0	3,3
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	2020	-6,0	-8,0	-5,0	-8,9	-1,0	-4,0
	2021	3,8	5,4	7,9	6,2	8,5	4,0
	2022	3,6	-	-	-	6,0	5,0
Prekių ir paslaugų eksportas	2020	-7,2	-13,8	-12,5	-11,1	-6,5	-4,5
	2021	7,9	14,6	13,5	4,7	7,2	4,4
	2022	4,9	-	-	-	3,0	2,8
Prekių ir paslaugų importas	2020	-8,4	-10,5	-12,0	-10,3	-8,0	-5,3
	2021	9,4	12,6	12,8	4,7	8,5	4,5
	2022	6,0	-	-	-	3,7	3,2
Vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI	2020	0,9	0,6	0,8	1,5	1,2	1,2
	2021	1,8	0,9	1,5	1,5	2,5	2,2
	2022	2,0	-	-	-	2,8	2,4
BVP defliatorius	2020	0,9	-0,4	1,9	1,1	-	-
	2021	1,8	1,0	2,7	1,5	-	-
	2022	2,0	-	-	-	-	-
Nedarbo lygis, proc.	2020	8,8	11,9	9,7	9,1	7,5	8,5
	2021	7,9	8,8	7,9	8,2	6,6	8,1
	2022	7,0	-	-	-	6,3	7,5
Užimtųjų skaičius	2020	-1,9	-5,0	-3,5	-	-0,4	-
	2021	1,3	3,1	2,0	-	0,4	-
	2022	0,7	-	-	-	0,1	-
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis	2020	6,5	-2,6	-8,2	-	4,1	-
	2021	3,3	2,0	7,4	-	6,0	-
	2022	3,8	-	-	-	5,0	-

\* Bazinis scenarijus, Makroekonominių rodiklių prognozės parengtos pagal duomenis ir informaciją, paskelbtą iki 2020 m. gegužės mėn. 19 d. Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

\*\* Vienos COVID-19 bangos scenarijus

Šaltinis – Finansų ministerija, Lietuvos bankas, Europos Komisija, EBPO, AB „SEB“ ir AB „Swedbank“

# EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS VERTINIMO TEISINIS PAGRINDAS IR METODAI

45. Vykdydama Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas ir vadovaudamasi Valstybės kontrolės įstatymo 9 straipsnio 6 dalies 3 punktu, Fiskalinė institucija per septynias darbo dienas nuo Finansų ministerijos parengto ERS viešo paskelbimo turi pateikti Seimui išvadą dėl jo tvirtinimo.
46. Europos Komisijai ir Tarybai paskelbus, kad COVID-19 viruso pandemija gali būti laikoma „neįprastu įvykiu, kurio vyriausybė negali kontroliuoti“, 2020 m. kovo 23 d. Ekonomikos ir finansų reikalų tarybos posėdyje ministrai pritarė Europos Komisijos siūlymui aktyvuoti bendrąją Stabilumo ir augimo pakto išlygą. Patvirtinus ją, valstybės narės ėmėsi krizės valdymo priemonių, nukrypdomos nuo biudžeto reikalavimų vidutiniu laikotarpiu, kurie įprastai būtų taikomi pagal Europos fiskalinę sistemą. Atsižvelgiant į nacionalines fiskalinės drausmės taisykles, pagal Konstitucinio įstatymo 7 str. 2 d. Lietuvoje taip pat nustatytos išskirtinės aplinkybės, leidžiančios nukrypti nuo fiskalinės drausmės taisyklių reikalavimų. Taip pat jos įpareigoja Finansų ministeriją bent kartą per ketvirtį (iki kol bus atšauktos išskirtinės aplinkybės) viešai paskelbti atnaujintą ekonominės raidos scenarijų, dėl kurio tvirtinimo Fiskalinė institucija turi pateikti išvadą Seimui.
47. 2020–2023 m. ERS parengtas ir paskelbtas vadovaujantis Vyriausybės nutarimu patvirtintu Ekonominės raidos scenarijaus rengimo ir skelbimo tvarkos aprašu<sup>31</sup>. Finansų ministerija 2020–2023 m. ERS projektą 2020-08-24 pirminiam derinimui pateikė Fiskalinei institucijai. 2020-09-02<sup>32</sup> susitikime pristatyta scenarijaus formavimo metodika, pagrindinės techninės prielaidos ir išoriniai rizikos veiksniai. Įvertinusi diskusijoje dalyvavusių institucijų pateiktas pastabas, Finansų ministerija 2020-09-03 Fiskalinei institucijai pateikė patikslintą projektą, o 2020-09-14 savo tinklalapyje viešai paskelbė 2020–2023 m. ekonominės raidos scenarijų.
48. 2015 m. sausio 1 d. Lietuva įstojo į euro zoną. Vykstantys ekonominiai procesai Baltijos šalyse yra glaudžiai susiję ir konverguojantys euro zonos vidurkio link. Siekiant palyginamumo, atlikdama ekonominės raidos scenarijaus vertinimą, Fiskalinė institucija įtraukė Latvijos, Estijos ir euro zonos rodiklius.
49. Fiskalinė institucija, naudodama viešai iki 2020-09-11 skelbiamus duomenis (jei nenurodyta kita data), atliko 2020–2023 m. ekonominės raidos scenarijaus vertinimą. Jis apėmė šiuos pagrindinius rodiklius: BVP palyginamosiomis ir to meto kainomis, namų ūkių vartojimo išlaidos, vidutinio darbo užmokesčio ir užimtumo pokyčių projekcijos iki 2022 m. Fiskalinė institucija, teikdama išvadą dėl scenarijaus tvirtinimo, vertina scenarijų, kuris apima einamuosius ir dvejus būsimus metus. BVP palyginamosiomis kainomis

<sup>31</sup> Vyriausybės 2016-04-13 nutarimas Nr. 369 „Dėl Ekonominės raidos scenarijaus rengimo ir skelbimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

<sup>32</sup> Dalyvavo Finansų ministerijos, VŠĮ „Versli Lietuva“ ir Fiskalinės institucijos atstovai.

pokyčio projekcija 2023 metams vertinama remiantis Fiskalinės institucijos apskaičiuotais Lietuvos potencialaus BVP įverčiais. Naudojami ERS vertinimo ir tvirtinimo metodai plačiau išdėstyti 2015-03-31 išvados Nr. Y-4-1 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo“ priede ir Ekonominės raidos scenarijaus vertinimo ir tvirtinimo apraše<sup>33</sup> (toliau – aprašas). Atsižvelgiant į paskelbtas išskirtines aplinkybes ir esant reikšmingiems makroekonominių rodiklių projekcijų svyravimams, tvirtinimo atkarpos metodas 2020-2023 m. nėra taikomas. Pagal paskelbtą aprašą tvirtinimo atkarpos sudaromos neįtraukiant išskirtinai didelių kumuliatyvių paklaidų, t. y. išskirčių.

---

<sup>33</sup> Prieiga per internetą: <http://ifi.lt/puslapis.aspx?id=42>.

# PRIEDAI

Ataskaitos  
„Dėl ekonominės raidos scenarijaus  
tvirtinimo“  
1 priedas

## Santrumpos ir sąvokos

Santrumpa	Terminas / Sąvoka	Apibrėžtis
-	Bedarbis	Nedirbantis 15–74 metų amžiaus asmuo, kuris aktyviai ieško darbo (per paskutines keturias savaites) ir per apibrėžtą laikotarpį (dvi savaites) gali pradėti dirbti.
BGVN	Bendras gamybos veiksnių našumas	-
BPKF	Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	Per tam tikrą laikotarpį gamintojų rezidentų įsigytas ilgalaikis turtas, atėmus pardavimus / perleidimus ir pridėjus tam tikrą nesukurto turto vertės padidėjimą dėl gamintojo arba institucinių vienetų gamybinės veiklos.
BPV	Bendroji pridėtinė vertė	-
BVP	Bendrasis vidaus produktas	Ekonominės veiklos rodiklis, tam tikros ekonomikos visų pagamintų prekių ir suteiktų paslaugų vertė, atėmus tarpinį vartojimą, pridėjus gaminiamis ir importui taikomus grynuosius mokesčius per apibrėžtą laikotarpį. BVP galima skaidyti pagal produkcijos, išlaidų arba pajamų sudedamąsias dalis.
BVP defliatorius	Bendrojo vidaus produkto defliatorius	BVP, išreikštas to meto kainomis (nominalusis BVP), padalytas iš BVP, išreikšto palyginamosiomis kainomis (realusis BVP). Taip pat vadinamas numanomu BVP kainų defliatoriumi.
COVID-19	COVID-19 liga (koronaviruso infekcija)	-
-	COVID-19 priemonių planas	Lietuvos stabilumo 2020 m. programoje pateiktas diskrecinės COVID-19 plano pajamų ir išlaidų priemonės
-	Ekonomikos skatinimo planas	Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planas, patvirtintas 2020 m. kovo 16 d. Vyriausybės.
-	Bruto darbo užmokestis	Atlyginimas pinigais, apimantis tiesiogiai darbdavio darbuotojui mokamą pagrindinį darbo užmokestį ir papildomą uždarbį, įskaitant darbuotojo mokamas valstybinio socialinio draudimo įmokas ir gyventojų pajamų mokesť.
-	Darbo jėga	Užimti gyventojai ir bedarbiai.
EBPO	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija	-
ECB	Europos Centrinis Bankas	-
EE	Estija	-
EK	Europos Komisija	-
ERS	Ekonominės raidos scenarijus	Finansų ministerijos parengtas ir viešai pavasarį ir rudenį skelbiamas vidutinio laikotarpio ekonominės raidos scenarijus.
-	Eksportas	Įstatymais reglamentuotas prekių ir paslaugų išvežimas iš valstybės į kitas valstybes.
ES	Europos Sąjunga	-
ES-15	-	Europos Sąjungos valstybės narės iki 2004 m. gegužės 1 d. plėtros
Eurostatas	Europos Sąjungos statistikos tarnyba	-
EVRK 2 red.	Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius 2 redakcija	-

Santrumpa	Terminas / Sąvoka	Apibrėžtis
EZ	Euro zona	–
FED	Federalinė rezervų sistema	–
FM	Finansų ministerija	–
IFI	Biudžeto politikos kontrolės institucija (Fiskalinė institucija)	Valstybės kontrolė, kaip nepriklausoma biudžeto politikos kontrolės institucija (Fiskalinė institucija), vadovaudamasi Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniu įstatymu, atlieka nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną ir rengia, teikia Seimui ir įstatymų nustatyta tvarka viešai skelbia minėtame įstatyme nurodytas išvadas.
–	Ilgalaikis turtas	Sukurtas turtas, daugiau nei vienerius metus naudojamas gamybai. Tai yra fundamentalus gamybos veiksnys sudarant šalies potencialaus BVP augimo projekcijas
–	Importas	Įstatymais reglamentuotas prekių ir paslaugų įvežimas į valstybę iš kitų valstybių.
IRT	Informacinės ir ryšių technologijos	–
JK	Jungtinė Karalystė	–
JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos	–
LT	Lietuva	–
LV	Latvija	–
MMA	Minimali mėnesinė alga	–
–	Namų ūkių vartojimo išlaidos	Namų ūkių išlaidų galutinėms prekėms ir paslaugoms įsigyti visuma. Nominalių namų ūkių vartojimo išlaidų pagrindu planuojamos valdžios sektoriaus pajamos gaunamos iš surenkamo pridėtinės vertės mokesčio.
–	Nedarbo lygis	Rodiklis, išreiškiamas bedarbių ir darbo jėgos santykiu.
NPD	Neapmokestinamasis pajamų dydis	–
NPI	Ne pelno institucija	Ne pelno institucijos, aptarnaujančios namų ūkius.
PMI	Pirkimų vadybininkų indeksas	–
–	Potencialus BVP	Tokia gamybos apimtis, kurią šalies ūkis gali pagaminti, kai visi gamybos veiksniai yra visiškai panaudojami, neskatinant darbo užmokesčio augimo.
–	Prekybos sąlygų efektas	Eksporto kainų rodiklio ir importo kainų rodiklio santykis.
–	Realiojo BVP atotrūkis nuo potencialaus BVP	Rodiklis, parodantis skirtumą tarp realaus ir potencialaus BVP, išreikštą procentais potencialaus BVP.
SVKI	Suderintas vartotojų kainų indeksas	Vartotojų kainų indeksas, apskaičiuojamas pagal ES mastu suderintą metodiką. SVKI gali būti suprantamas kaip rodiklis, parodantis pinigų sumą, kurią vidutinis vartotojas išleistų ataskaitiniais metais pirkdamas tą patį kiekį tų pačių prekių ir paslaugų, už kurį baziniais metais būtų sumokėjęs 100 piniginių vienetų.
TVF	Tarptautinis valiutos fondas	–
–	Užimti gyventojai	15 metų ir vyresni nuolatiniai Lietuvos gyventojai, dirbantys bet kokį darbą, gaunantys už jį darbo užmokestį pinigais ar išmoką natūra arba turintys pajamų ar pelno. Atkreiptinas dėmesys, jog užimtumas projektuojamas pagal gyventojų užimtumo statistinį tyrimą, apklaustieji ne būtinai gali dirbti oficialiai, taip pat dėl aukšto statistinio vieneto neatsakymo lygio užimtųjų skaičius gali neatspindėti tikrojo šalies užimtumo.
VS	Valdžios sektorius	–
VSDF	Valstybinio socialinio draudimo fondas	–
–	Vienetinės darbo sąnaudos	Vidutinės darbo sąnaudos, panaudotos vieno produkcijos vieneto gamybai. Šis rodiklis parodo šalyje pagamintos produkcijos, teikiamų paslaugų gebėjimą konkuruoti kainomis.

---

NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽŪSTAMI

